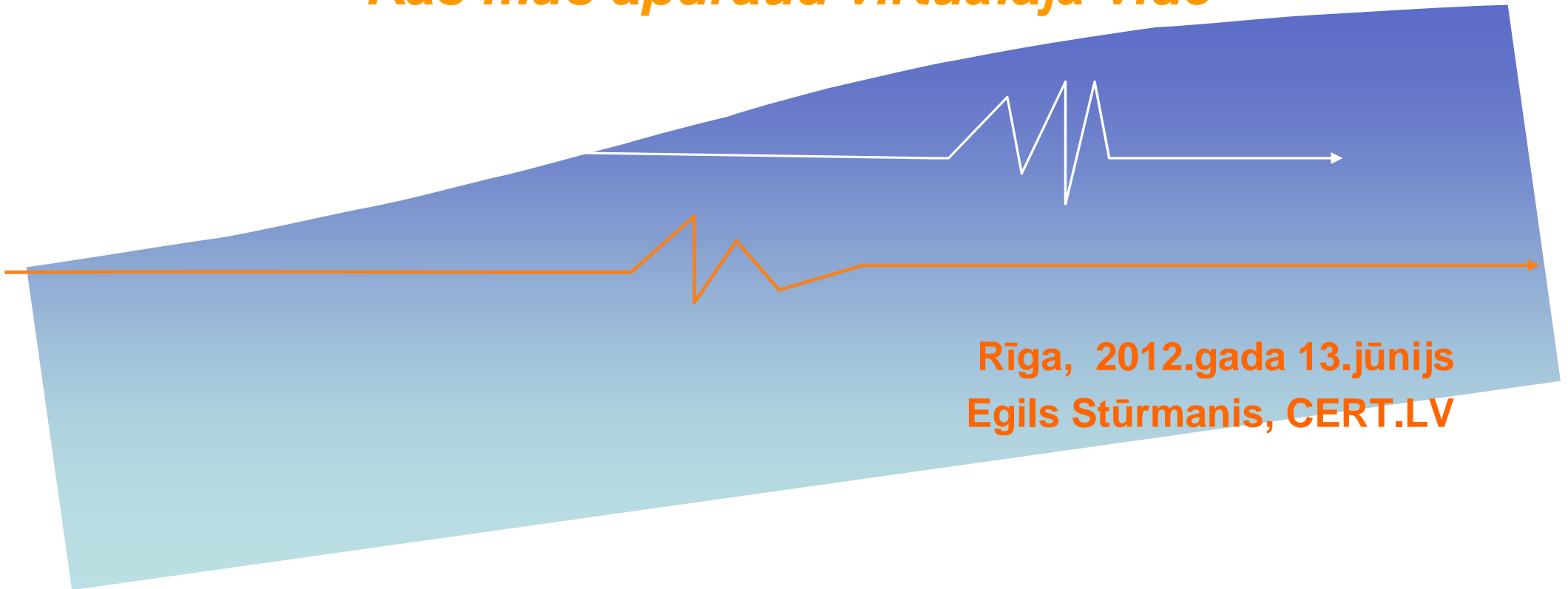

real-IT-āte *virtuālajā vidē*

--- Kas mūs apdraud virtuālajā vidē ---

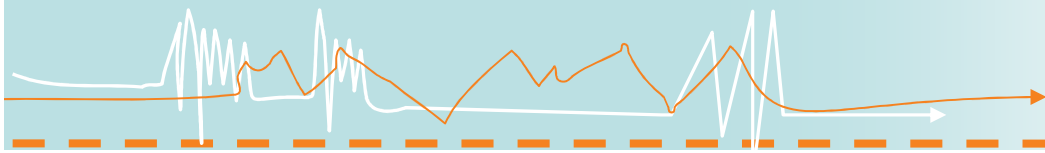

Rīga, 2012.gada 13.jūnijs
Egils Stūrmanis, CERT.LV

Saturs

- Ievads
- Internets skaitļos
- Drošības jēdziens un teorija
- Informācijas aizsardzība ikdienā

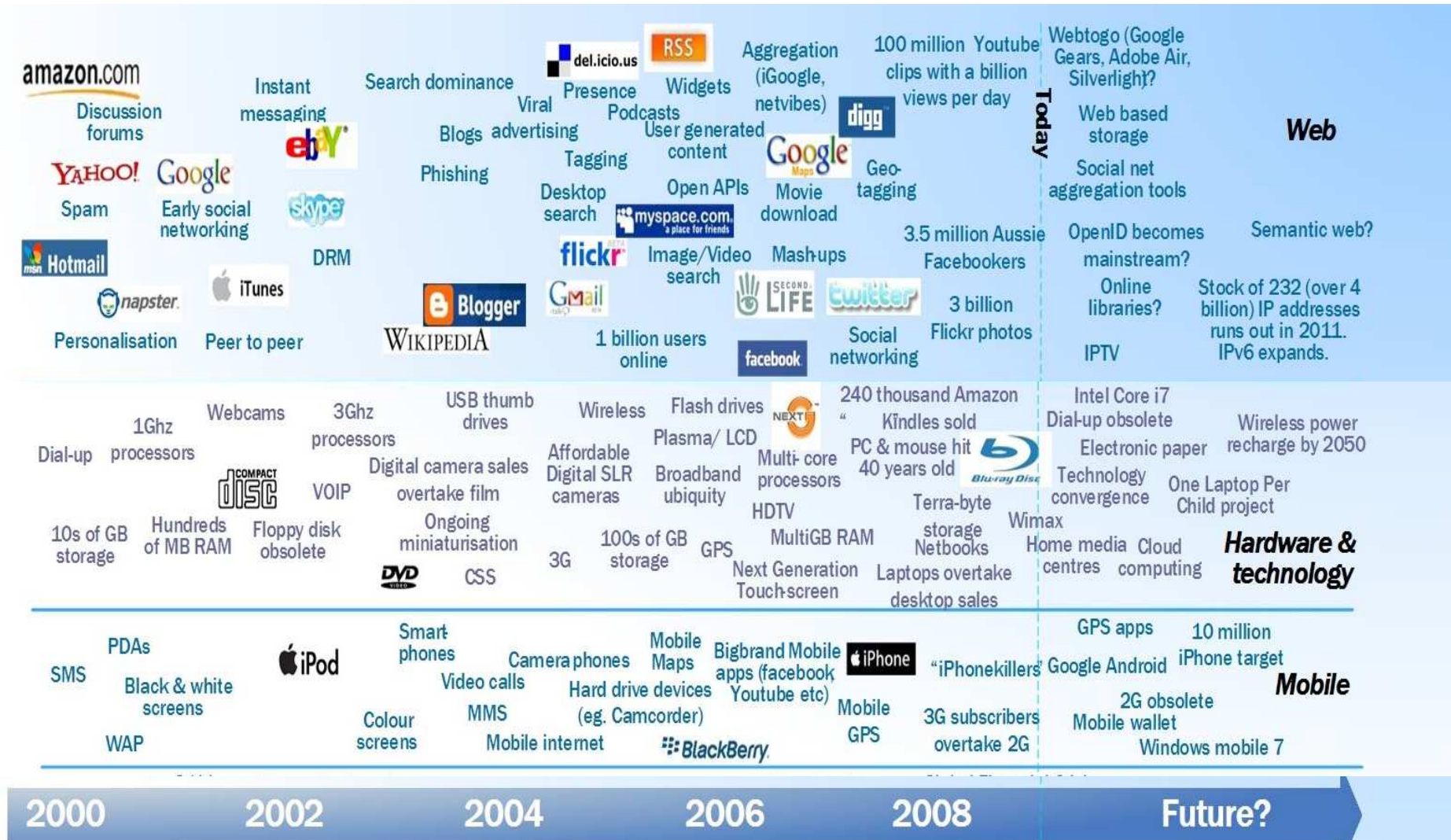
CERT.LV

levads

Internets skaitļos

Ko piedāvā tehnoloģijas?

Mūsdienu pasaule 60 sekundēs (1)

Mūsdienu pasaule 60 sekundēs (2)

Interesanta statistika 2011.gads

Pasaulē saskaņā ar Pingdom datiem

- 2,1 miljards interneta lietotāju
- 3,146 miljardi e-pasta adresu
- 71% datu plūsmas – mēstules
- 0,39% e-pastu – ļaundabīgi
- 555 miljoni tīmekļa vietņu
- 2,4 miljardi sociālo tīklu kontu

Eiropā

- 476,2 miljoni (~55%) cilvēku lieto Internetu

Latvijā saskaņā ar Latvijas Interneta asociācijas datiem

- 1,47 miljoni (~70%) iedzīvotāju lieto Internetu
- 1,208 miljoni (~58%) iedzīvotājiem ir konts draugiem.lv

Drošības jēdziens un teorija

Drošības jēdziens (1)

- **Drošība:**
 - **Apstākļi**, kuros **kaut kas (vai kāds)** nav apdraudēts, pakļauts briesmām;
 - **Kaut kas** (vai kāds) ir aizsargāts pret nejaušībām, kļūmēm, bojājumiem;
 - **Kāds**, kurš ir uzticams, drošs un uz ko var paļauties.
- **Drošība** - psihoemocionāls (subjektīvs) stāvoklis, kurā eksistē drošības **sajūta**, ka nekas mūs neapdraud.
- Parasti **drošība** ir iespējama, pastāvot zināmiem nosacījumiem:
 - Ir **apzināti** iespējamie draudi un drošības riski;
 - Ir **novērtēti** drošības riski un to potenciālā ietekme;
 - Ir **veikti drošības pasākumi** (konkrētas darbības draudu un/vai risku mazināšanai).

Drošības jēdziens (2)

- Ja **drošībā** ir informācija par:
 - Ģimeni,
 - Personas datiem,
 - Finansēm,
 - Īpašumu,
 - Citām katram svarīgām lietām un personām.
- Ja ir, kur rast **padomu un atbalstu**:
 - CERT.LV,
 - Drossinternets.lv,
 - Esidross.lv,
 - Tiesibsargs.lv,
 - Valsts policija - sargi-sevi.lv,
 - Citi interneta resursi.

Informācijas aizsardzība ikdienā

Autentifikācija

- Autentifikācija ir process, kurā veic lietotāja identitātes pārbaudi datorsistēmā.
- Autentifikācijas veidus var iedalīt vairākās kategorijās:
 - Lietotājs kaut ko **zina** (piem., paroli vai personālo identifikācijas numuru - PIN);
 - Lietotājam kaut kas **pieder** (piem., magnētiskā karte, viedkarte u.c.);
 - Lietotājam kaut kas **ir** - pamatojoties uz lietotāja biometriskajām īpašībām (piem., balss, pirkstu nospiedumiem, paraksta atpazīšanas u.c.)
- Pēc autentifikācijas parasti notiek **autorizācija** - lietotāja piekļuves (sistēmas resursiem, informācijai) tiesību piešķiršana.

Pareiza paroles izvēle

- **Labā prakse:**

- lietotāja parole sastāv no lielo un mazo latīņu alfabēta burtu un ciparu kombinācijas, un tās garums nedrīkst būt īsāks par astoņiem simboliem. Kā paroli nedrīkst izmantot personu identificējošus datus (piemēram, lietotāja vārdu, uzvārdu, automašīnas numuru) un vārdus, kas saistīti ar organizāciju vai kas bieži tiek lietoti ikdienas darbā,
- mainīt paroli reizi X mēnešos,
- neizmantot iepriekšējās 2 paroles,
- dažādiem resursiem lietot atšķirīgas paroles

- **Piemērs:**

- sliktas paroles – Kaarlis2 Sanita09 CERT2011g
- ieteicamas paroles – 3Kotaz@s HL36b87m p3y6trEY

Uzbrucēji virtuālajā vidē

- **Mērķi:**
 - Identitātes zādzība,
 - Datoru resursu iegūšana,
 - Informācijas zagšana un viltošana,
 - Piekļuve komercnoslēpumam,
 - Šantāža, nomelnošana.
- **Uzbrucēju komunikāciju veidi:**
 - Personīgi kontakti,
 - Telefons,
 - Elektroniskais pasts,
 - Ļaundabīgas programmas.
- **Minimālā aizsardzības stratēģija:**
 - Labākā aizsardzība – saprātīga rīcība,
 - Stingra paroļu izveidošanas un glabāšanas kārtība,
 - Zināšanas, kā un kam paziņot, ja noticis kas slikts.

Zibatmiņas

- **Zibatmiņa:**
 - Plaši pieejama un ērti lietojama,
 - Izmanto datu apmaiņai starp daudziem datoriem,
 - Viegli pazaudējama,
 - Viegli inficēt ar ļaundabīgu kodu (vīrusiem utt.).
- **Labā prakse:**
 - Pievienojot datoram ārējo datu nesēju to noskanēt ar antivīrusu programmu,
 - Ar īpašu piesardzību lietot ārējos datu nesējus, kurus iedevuši draugi un paziņas,
 - Neglabāt, bez vajadzības, svarīgu un aizsargājumu informāciju.

Viedtālruni

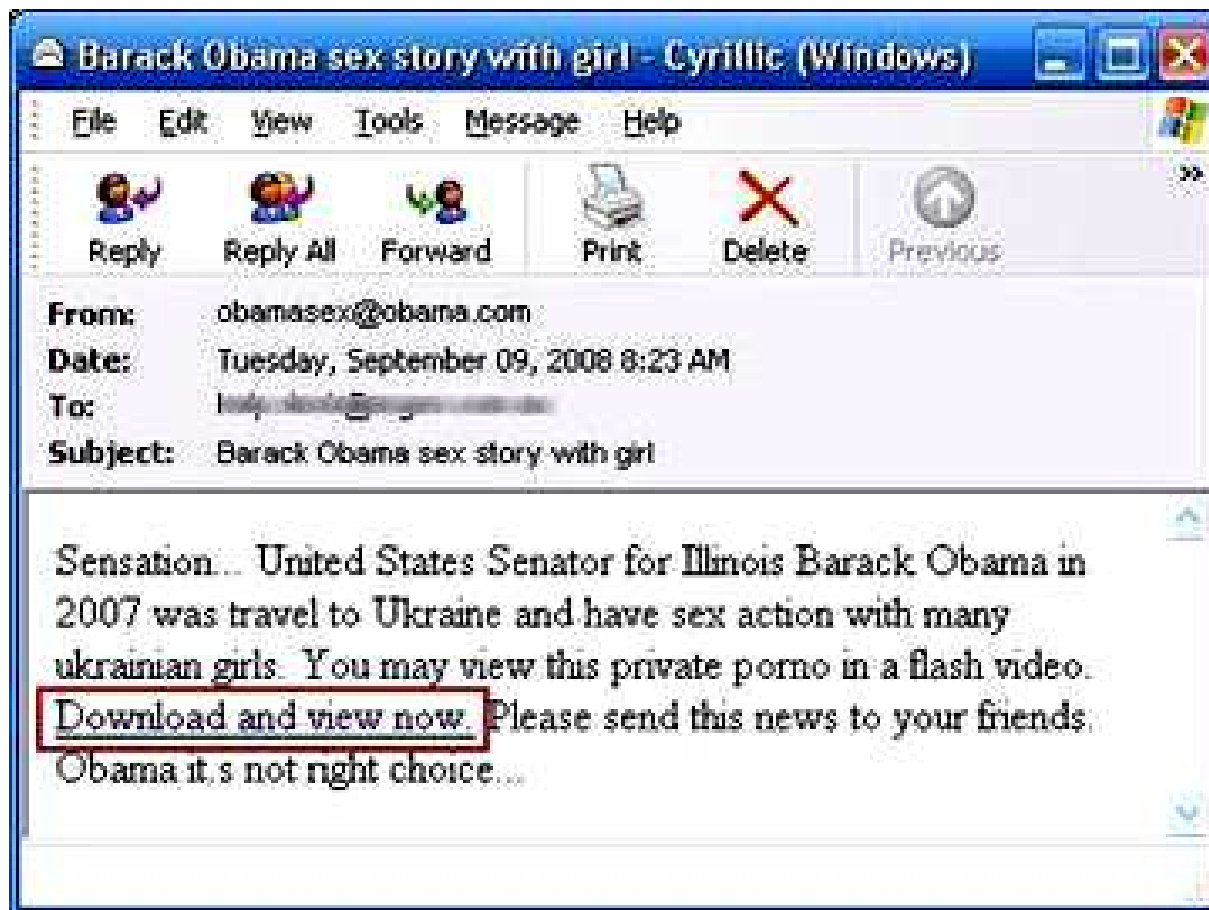
- **Viedtālrunis** - miniatūrs dators, kurš spēj
 - pieslēgties bezvadu internetam,
 - aplūkot tīmekļa vietnes, tajā skaitā sociālos tīklus,
 - apmainīties ar elektronisko pastu,
 - fotografēt un filmēt,
 - automātiski apmainīties ar datiem ar pakalpojuma sniedzēju.
 - noteikt atrašanās vietu,
 - kalpot kā datu nesējs,
 - būt radiouztvērējs un mūzikas/video atskaņotājs,
 - ... un visbeidzot spēj pildīt arī telefona funkcijas.
- **Labā prakse:**
 - izmantot tikai tās iespējas, kuras dotajā brīdī nepieciešamas,
 - ja nelieto, izslēgt bezvadu datu apmaiņu (mobilais internets, WiFi, Bluetooth),
 - neinstalēt apšaubāmas izcelsmes programmas,
 - neglabāt tālrunī banku karšu numurus un pin kodus, citu svarīgu un aizsargājamu informāciju,
 - neatstāt viedtālruni bez uzraudzības.

Droša elektroniskā pasta lietošana (1)

- **Kad jāklūst uzmanīgam?**
 - Jūs saņemat sensacionāla rakstura paziņojums ar uzaicinājumu veikt zināmas darbības;
 - Interneta pārlūkprogramma rāda pieprasījumu nezināmas lietojumprogrammas palaišanai;
 - Saņemts uzaicinājums apmeklēt nezināmu tīmekļa vietni;
 - Jūs saņemat ziņojumu valodā, kuru ikdienas sarakstē nelietojat;
 - Jūs sākat saņemt dīvainas ziņas no draugiem un paziņām;
 - Draugi un paziņas sāk saņemt dīvainas ziņas no Jums.
- **Labā prakse:**
 - Izdzēst nevajadzīgu/ nelūgtu reklāmu – piedāvājumus,
 - Nevērt vaļā saites, kuras satur elektroniskais pasts no nezināma/apšaubāma sūtītāja,
 - Lietot filtrus lai atdalītu uzticamus saņemtos elektroniskā pasta sūtītījumus.

Droša elektroniskā pasta lietošana (2)

Aizdomīga satura e-pasta sūtījums

Droša elektroniskā pasta lietošana (3)

Balvu spēle 'Ceļojums uz Ibicu'

TOP SHOP

Privātums | Par mums | Kontakti

Dodamies uz Ibicu!

Laimē zeltu un dodies brīnišķīgā ceļojumā uz Ibicu kopā ar 3 draugiem bez maksas! Izvēlies ar ko kopā doties! **Būs arī citas lieliskas balvas!**

Tikai piedalies un laimē!

Uzzini vairāk par spēli, klikšķini šeit

Cik medaļu Latvija izcīnīs Pekinas Olimpiskajās spēlēs?

Ievadi šeit:

Ieraksti draugu e-pasta adreses, ar kuriem kopā Tu vēlētos doties uz Ibicu:

Draugs 1:

Draugs 2:

Draugs 3:

Ievadi datus par sevi, lai mēs varētu sazināties, gadījumā, ja esi laimējis balvu:

Vārds: Vīrietis

Uzvārds: Sieviete

E-pasts:

Piekritu balvu spēles [noteikumiem](#).

Klikšķini šeit, lai piedalītos

Droša Interneta lietošana skolā

- **Labā prakse – lietotājam nav atļauts:**
 - Veikt darbības, kas nevajadzīgi noslogo informācijas resursus, neņemot vērā citu lietotāju vajadzības,
 - Veikt internetā pieejamo datorprogrammu lejupielādi un instalāciju, nesaskaņojot ar informātikas skolotāju,
 - Veikt internetā pieejamu multimediju datņu (piemēram, mūzika, filmas, attēli, datorspēles) lejupielādi,
 - Patvaļīgi mainīt programmu uzstādījumus,
 - Pieslēgt skolas lokālajam datortīklam vai tā informācijas resursiem personīgo datortehniku.
- **Svarīgi atcerēties:**
 - Dators skolā ir mācību līdzeklis un paredzēts mācību procesa veikšanai,
 - Darbības internetā nav anonīmas.

Droša Interneta lietošana mājās

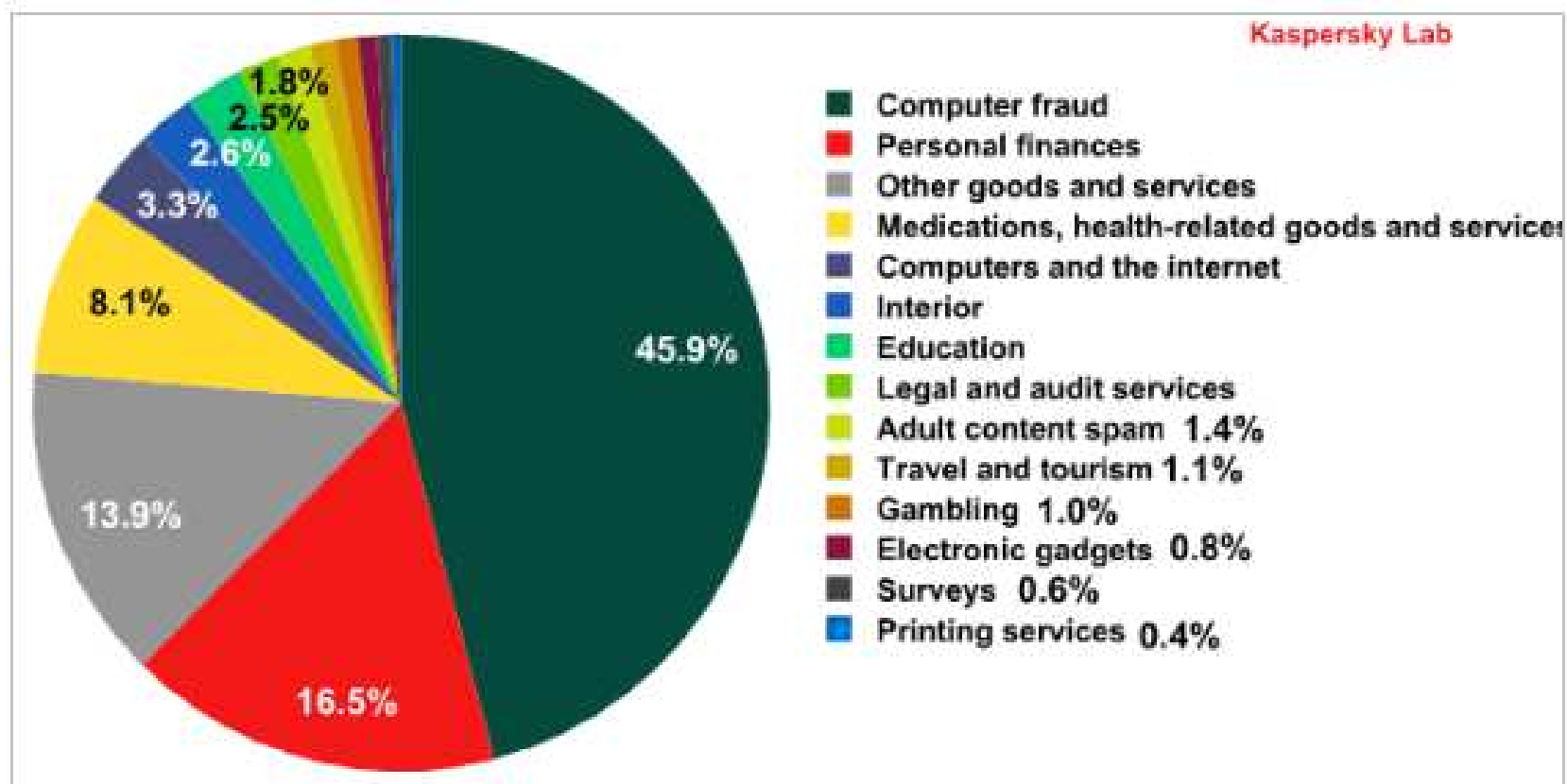
- **Labā prakse mājās:**

- Uzstādīt (*firewall*);
- Lietot antivīrusu programmas (regulāri atjaunināt);
- Pārbaudīt ar antivīrusu programmu zibatmiņas, CD, DVD diskus;
- Bezvadu tīklam uzstādīt drošu paroli;
- Lietot licenzētu programmatūru;
- Nestrādāt ar konfidenciālu informāciju;
- Lūgt ievērot noteikumus arī pārējiem datora lietotājiem.

- **Svarīgi atcerēties:**

- Internets mājās ir izmantojams bez ierobežojumiem, bet tas palielina drošības riskus;
- Jūsu darbības Internetā nav anonīmas!

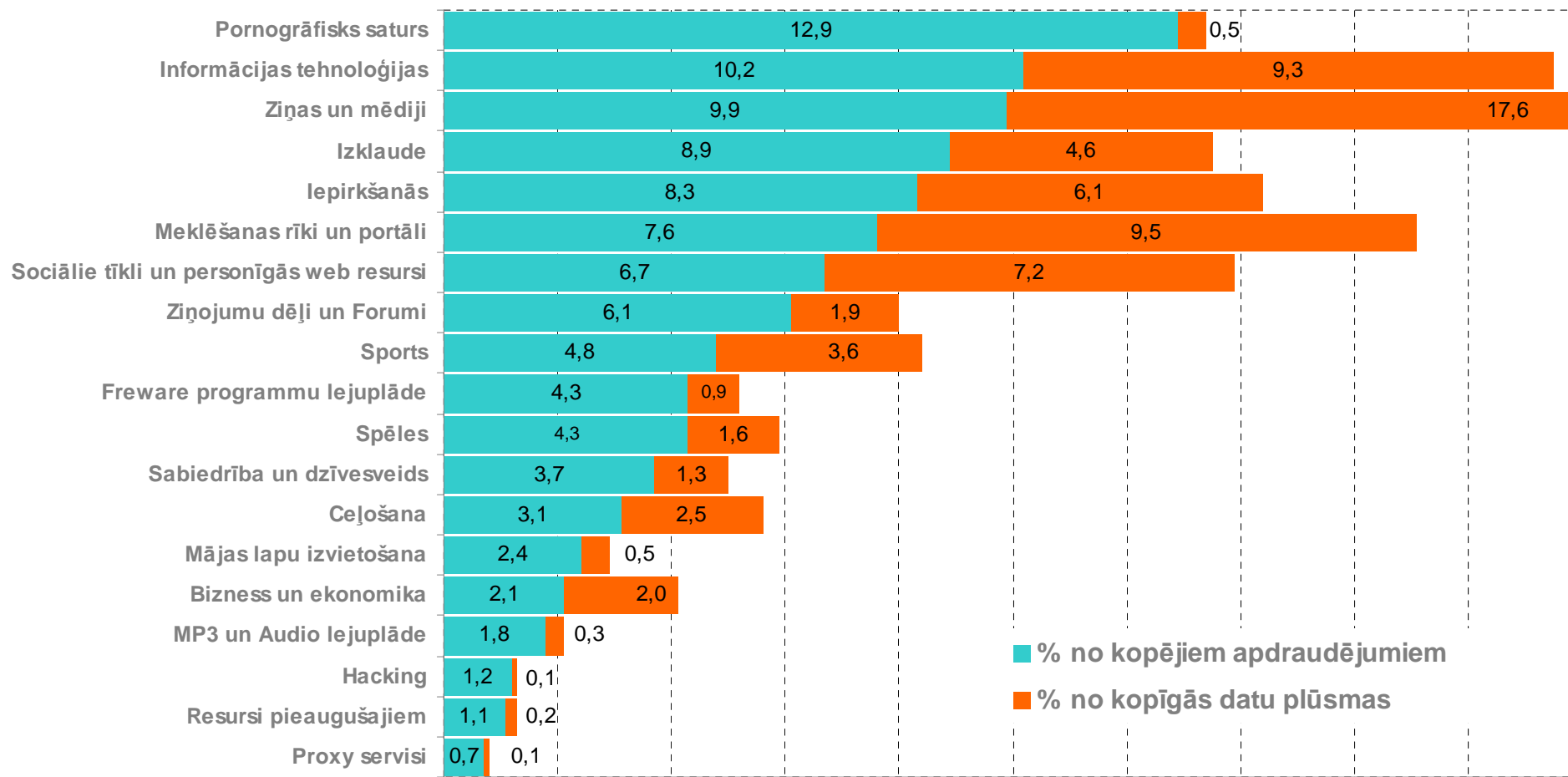
Mēstuļu tematiskās kategorijas

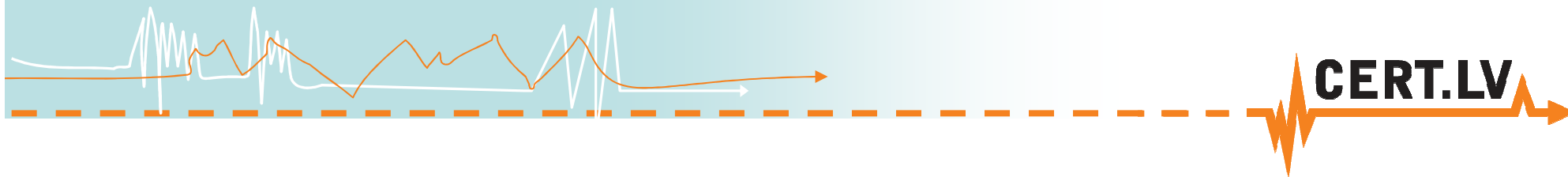

Surogātpasta tematiskās kategorijas 2011. gada septembrī

Iespējamais apdraudējums

Procentuālais mājas lapu apmeklējums ar saitēm uz kaitīgu kodu 2010.gadā

Paldies par uzmanību!

<http://www.cert.lv>

cert@cert.lv

egils.sturmanis@cert.lv

Prezentācijā daļēji izmantoti Centrālās Statistikas pārvaldes materiāli.

Prezentācijas saturs sagatavots Latvijā, izmantot Wikipedia publicētās definīcijas, publikācijas interneta medijos un ņemot vērā autoru personīgo izpratni informācijas drošības un datu aizsardzības jautājumos.

